

Drzen v športu, prodoren v podjetju

Primerjava med vrhunsko športno kariero in med poslovno oziroma delovno kariero se nam vsiljuje kar sama po sebi, saj imata obe podobne ključne dejavnike razvoja osebnostne rasti. Tone Krump, direktor Košarkarskih reprezentanc Slovenije, te dejavnike vsekakor pozna: »Na prvem mestu so vsekakor sposobnosti oziroma talent, a to je le nujen, ne pa tudi zadosten pogoj.« Krump omeni še motiviranost, brez katere se še tako velik talent ne more razviti, in pa srečo.

Pri razvoju športnikove kariere nesporno veliko vlogo odigrajo trenerji, lahko celo večjo kot starši. »Vloga staršev je velika na začetku športne poti. Starši so prvi, ki otroka usmerijo v nek šport, ga spodbujajo in finančno podpirajo«, meni Maja

na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji ter Sloveniji tako razmišljanje močno zakoreninjeno. Na žalost pa se starši običajno ne zavedajo, da s svojim neprimernim ravnanjem otrokom predvsem škodujejo. Pogosto je učinek na otroke ravno nasproten od zelenega, mladim športnikom se šport lahko celo tako zagnusi, da športno kariero preprosto prekinejo.

V košarkarskih klubih je osrednji problem, kako obvladati starše, ki pritiskajo na trenerje in klube. Na reprezentančni ravni je ta problem sorazmerno enostavno obvladljiv, saj ima reprezentanca poseben status, ki staršem ne dovoljuje nikakršnega vpletanja. Težje je v klubih, kjer starši pod pretvezo skrbi in vzgoje za svojega otročička izvajajo pritisk. Na plečih trenerjev in drugih zaposlenih v klubih je, da problematične starše čim prej odkrijejo in skozi pogovor razmejijo, kaj je vzgoja in kaj trening in šport.

Vse to pa so lastnosti, ki so nekaterim danc že v zibko, drugim pa nedosegljive. Sklep je preprost: dva športnika sta lahko na igrišču enako uspešna, njun denarni izplen pa je lahko sila različen. Ob dejstvu, da nekateri športniki zvezdnitvo nosijo že v sebi, drugi pa ne, se zastavlja vprašanje, ali se pri nas v košarki načrtno ukvarjamo z razvojem osebnosti, ki bo osnova za zvezdnitvo. Odgovor je negativen. »To zahteva znanje, ki ga pri nas nimamo, tako kot nimamo denarja, ki je potreben za ustvarjanje zvezdnika skozi promocijo, pa tudi časa za to nam ob obsežnem treningu primanjkuje«, pojasnjuje Krump.

Kariera profesionalnega športnika se razvija postopno. Nihče ne postane vrhunski športnik kar čez noč. To pa od posameznika zahteva vztrajnost, vztrajnost in vztrajnost. Le posamezniki, ki se tega zavedajo, imajo možnosti, da bodo v resnici nekaj dosegli. »Predvsem pa je pomembno, da ob neuspehih posameznik ne vrže puške v koruzo«, komentira Murkova. Iz izkušenj v delovnem in zasebnem življenju vemo, kako se počutimo, ko nam nekaj ne uspe. Reakcije posameznikov na neuspeh ali ovire pa so lahko zelo različne. Nekateri preprosto vržejo puško v koruzo in rečejo: ne grem se več. Drugim pa neuspehi predstavljajo svojevrsten izziv, celo pozitivno izkušnjo (kdor ni dobil klobute, se je boji). In vrhunske športnike krasi ravno ta druga lastnost. Razvoj kariere vrhunškega športnika je podoben stopnicam. Vrhunski športnik se zaradi treninga marsičemu odpoveduje in odreka, rezultati pa prihajajo postopoma, korak za korakom.

TOMO TIRINGER: UKVARJANJE S ŠPORTOM JE ODLIČEN TRENING ZA RAZVOJ DELOVNIH NAVAD, MOTIVACIJE, AMBICIOZNOSTI IN ŠIRJENJE KROGA POZNANSTEV

Murko, vodja projekta Program razvoja zaposliltvene kariere za profesionalne športnike. Krump pa dodaja, da vloga staršev ni vedno le pozitivna, starši lahko s svojim neprimernim ravnanjem naredijo tudi veliko škode. V košarki in tudi pri drugih športih ni nič drugače, saj starši čedalje bolj skušajo imeti vplivno besedo. Kar je lahko zelo moteče. Zlasti, če so starši preambiciozni in v svojih pričakovanjih nerealni. Šport vidijo kot sredstvo za uspeh v družbi. V košarki je

Seveda ne gre prezreti njihove vloge tudi potem, ko športnik že doseže uspehe, a dejstvo je, da vloga trenerja ostaja »epicenter« športnikovega ravnanja. »S trenerjem namreč športnik preživi več časa kot z družino, trener igra tudi vlogo motivatorja«, meni Murkova.

Športniki so tržno blago in bolje se prodajo tisti, ki je pri navijačih ter navijačih bolj priljubljen. Na všečnost gledalcem pa odločilno vplivajo zunanji vidiki, sposobnost komuniciranja in odpr-

Podjetja, ki iščejo nove zaposlene, od kandidatov pričakujejo podobne sposobnosti kot od vrhunskega športnika. Če pa v poslovnem svetu srečate na mestu poslovneža bivšega športnika, bodite prepričani, da bo svoje osebnostne lastnosti, ki jih je razvil na športnem področju, prenesel v poslovno okolje. Vzemimo za primer košarkarja. Uspešni košarkar je pripravljen trenirati ure in ure, uspešni poslovnež je pripravljen delati do poznih večernih ali zgodnjih jutranjih ur. Oba pa imata pred seboj le en cilj: uresničiti svoje cilje, ki pa pri uspešnejših običajno niso majhni. Nadalje, oba odlikuje sposobnost, da zdrži psihične pritiske, športnik tiste, ki nastopijo pred tekmovanji, poslovnež tiste pred velikimi poslovnimi odločitvami in bitkami za posel. Nenazadnje je terminologija prevzela nekaj športne terminologije, nemalokrat namreč v literaturi in dnevnem časopisju govorijo o tekmi za kupca, o tekmečih v panogi. Saj res, kaj pa je poslovni svet drugega kot ena sama tekma z zmagovalci in poraženci.

»Pri posameznikih, ki se ukvarjajo z individualnim športom, je v ospredju težnja po individualizmu«, meni Murkova in dodaja, da je za takega posameznika primerno delo, pri katerem so rezultati dela odvisni predvsem od njega samega, to pa je možno pri individualnem delu. Pri športnikih, ki so trenirali ekipni šport, pa je možno na osnovi vloge, ki jo je odigral v timu, napovedati, katera vloga v podjetju mu bo pisana na kožo. Športnik, ki je bil kapetan ekipe, bo zelo verjetno v podjetju dober vodja ali organizator. Od tistega, ki mu je bila podeljena vloga napadalca, pa lahko pričakujemo, da bo lahko dober tržnik ali energičen posrednik v prodaji. V teh vlogah se namreč dobro odrežejo posamezniki, ki ženejo stvari naprej in to je značilno za napadalce.

Vsak športnik se nekega dne sooči s slovesom od aktivne športne kariere, takrat, če ne že prej, mora športnik odgovoriti na vprašanje:

FOTO: ARHIV

Tina Maze: »Vrhunske športnice krasi ravno lastnost, da jim tudi neuspeh predstavlja nov izziv.«

s čim se bom ukvarjal? Dejstvo je, da le malo profesionalnih športnikov med svojo športno kariero zasluži toliko denarja, da jim po končani športni poti ni več potrebno misliti, kako si bodo zagotovili prihodke. Po drugi strani pa vrhunski šport od posameznikov zahteva maksimalen napor in praktično ves njihov čas, zato ni čudno, da posamezniku ob športu ostane malo časa za pripravo na življenje po športni karieri. Tretje dejstvo pa je, da je mnogo športnikov brez prave izobrazbe, svojo profesionalno kariero pa zaključijo v zrelih letih. Vse to pa otežuje vključevanje na trg dela. Najbolj črn scenarij, ki lahko športnika doleti, je, da po končani športni karieri ostane brez kakršnihkoli poklicnih ciljev in načrtov. Ravno to pa je spodbudilo Mednarodni olimpijski komite, da je pripravil Program razvoja zaposlitvene kariere za profesionalne športnike. Prav sredi februarja letos ga je predstavil javnosti v Torinu. Cilj programa je pomagati profesionalnim športnikom pri prehodu na trg dela. Tudi športnikom, ki se poškodujejo in tistim, ki končajo svojo športne kariere. Kot kažejo

izkušnje, je program prinesel pozitivne rezultate, saj je takšno pomoč vse od leta 2000 že izkoristilo osemsto športnikov v Španiji, Italiji in na Norveškem. Mednarodni olimpijski komite omenjeni program izvaja skupaj s podjetjem Adecco, ki program uveljavlja brezplačno za športnike in športne zveze.

Ravno zdaj potekajo pogovori med Olimpijskim komitejem Slovenije in Adeccom, saj želijo v program zaposlovanja športnikov vključiti več športnih disciplin. Koliko natančno in katere, še ni jasno, za začetek pa bodo v program pritegnili dvajset športnikov in to tistih, ki so na nacionalni ravni že dosegli vidne rezultate. In zakaj se je Adecco odločil za sodelovanje v programu? »Ker so vrednote Adecca podobne tistim v športu«, pojasnjuje Murkova. Cenjene in zaželene vrednote v športu so zaupanje, lojalnost, predanost, timsko delo. Program razvoja zaposlitvene kariere za profesionalne športnike bodo v Adeccu izvajali tako, da bodo vsakemu športniku dodelili svetovalca, ki bo športnika usmerjal pri

Veslač **Iztok Čop** kot podjetnik prodaja čolne.

razvoju poklicne kariere. Na osnovi pogovorov, analize osebnostnih lastnosti, želja, znanja, motivacije in ciljev bodo športnika usmerjali na poklicno pot ter jim omogočili vzpostavljane stika s potencialnimi delodajalci ter delovno prakso.

Od športa živijo redki. V program zaposlovanja športnikov se je že vključila Košarkarska zveza Slovenije. »Projekt se nam zdi zanimiv«, meni Tone Krump, direktor Košarkar-

---

TOMAŽ ČIŽMAN: ŠELE KO SEM ZAČEL RAZMIŠLJATI O KONCU ŠPORTNE KARIERE, SEM SI ZAČEL BELITI GLAVO, S ČIM SE BOM PRAVZAPRAV PREŽIVLJAL

---

skih reprezentanc Slovenije in dodaja, da bodo k njemu pritegnili čim širši krog košarkarjev, predvsem mlajših. Razlog je v tem, da so zelo majhne možnosti, da bo mlad košarkar, in to tisti, ki je že selekcioniran in ima potencial za uspešno športno pot, od košarke lahko tudi živel. Za ponazoritev, eden od desetih tako se-

lekcioniranih in v vrhunski šport usmerjenih mladih športnikov lahko pričakuje, da bo dosegel polprofesionalno raven in od športnih rezultatov živel nekaj let. Le eden od petindvajsetih pa bo dosegel profesionalen status, ki mu bo omogočal, da bo z denarjem, ki ga bo zaslužil kot športnik, živel celo življenje. Zato ni čudno, da trenerji reprezentanc mlajših kategorij od svojih varovancev zahtevajo, da so v šoli vsaj povprečno uspešni in si ne zapravijo možnosti za poklic. Ker pa je že usklajevanje športnih in šolskih obveznosti težavno, za načrtovanje poklicne poti pa običajno zmanjka časa, so se v Košarkarski zvezi Slovenije odločili za sodelovanje v programu razvoja kariere. Trenutno so v fazi dogovarjanja s košarkarskimi klubi, program pa bodo skušali pritegniti tudi trenerje in jim pomagati, da se ob ali po trenerskem delu vključijo na trg dela.

Ko vrhunski športnik ni za uspeh za uspehom, so časopisi in oddaje polni njegovih izjav in slik, ko preneha s kariero je tega kmalu konec. Razen če ne ostane povezan s športom kot trener ali strokovni komentator, kot na primer bivši skakalec in svetovni prvak v smučarskih skokih Franci Petek. »Ko sem bil na koncu svoje kariere, je ravno začel delovati Pop TV in povabili so me

k sodelovanju,« pojasnjuje svoje začetke na televiziji Franci Petek. Manj ljudi pa verjetno ve, da ima Petek v žepu doktorat iz geografije in da je uspešen raziskovalec na Geografskem inštitutu Antona Melika. O tem, da ob športni karieri ne bi izdelal šole, sploh ni bilo govora; starši so mu namreč dali jasno vedeti, da se skoki ukvarja le pod pogojem, da kon-

ča šolo. In tudi športno okolje skakalce opominja na pomen šolanja, res pa je, da je usklajevanje šolanja in športa zelo naporno in težko, saj šport od človeka zahteva maksimalno predanost.

In zakaj ravno študij geografije? Nekdanji skakalec pravi, da je bil Atlas vedno njegova najljubša knjiga, geografijo je imel od nekdaj rad in to ga je privedlo do študija te znanstvene discipline, prakse na inštitutu in zaposlitve.

Stik s športom je prav tako kot Petek ohranil tudi Tomo Tiringar, nekdanji košarkar, aktiven do leta 1995, trenutno pa direktor Športnega centra Postojna. »Ukvarjanje s športom je,« kot priznava bivši košarkar, »dobra osnova za razvoj delovnih navad, motivacije, ambicioznosti in za širjenje kroga poznanstev«. Direktor, ki je to postal slučajno, ker se mu je ponudila priložnost, ne pozabi dodati, da v časih, ko je bil aktiven športnik, takih profesionalnih športnih karier, kot jih poznamo danes, še ni bilo. Zato je bilo na dlani, da je športnik tudi študiral. Danes tega med košarkarji ni več, med njimi je le malo študentov.

Vrhunski šport zahteva celega človeka in s tem se strinja Tomaž Čižman, dobitnik bronaste medalje v superveleslalomu na svetovnem prvenstvu v Vailu leta 1989 in podjetnik. »Takrat, ko začneš razmišljati o koncu športne kariere, začneš beliti glavo z vprašanjem, s čim se boš preživel v preostanku življenja,« komentira Čižman in dodaja, da se mora človek znati in izmed vseh idej izluščiti tisto pravo, ter jo uresničiti. Sam je najprej odprl športno trgovino v Novem mestu, zdaj pa ima trgovino s čevlji v Ljubljani. V poslovni svet pa športnik lahko prenese mnogo lastnosti, pridobljenih pri športu in sem spadajo seveda delovne navade, korektnost in zanesljivost. »Če se z nekom nekaj dogovorim, to tudi uresničim,« pravi Čižman.

TANJA ČELEBIČ